

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI

**PREDLOG
(EVA 2017-2611-0062)**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – Odl US, 114/06 - ZUTPG, 96/12 - ZPIZ-2, 109/12, v nadaljevanju ZIRD) je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na seji dne 27. 11. 2002 in je začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, to je dne 2. 1. 2003. Osnovno načelo ZIRD je bilo zagotoviti kvalitetno izvajanje rejniške dejavnosti kot javne službe na področju socialnega varstva. Rejniška dejavnost je storitev institucionalnega varstva, določena v Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07- UPB2, 23/07 – popravek, 41/07 - popravek, 114/06 – ZUTPG, 61/10 - ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 15/17 - DZ, 29/17, 54/17, 21/18 - ZNOrg in 31/18 - ZOA-A; v nadaljevanju ZSV), in sicer kot varstvo v drugi družini. Predmet urejanja ZIRD je ureditev pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, postopek izdaje dovoljenja za izvajanje te dejavnosti, način izvajanja rejniške dejavnosti, spremljanje izvajanja te dejavnosti in njeno financiranje ter druga vprašanja, povezana z izvajanjem rejniške dejavnosti. ZIRD vsebinsko ni posegel v sam institut rejništva, določenega v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 - odl. US, 84/12 - odl. US in 82/15 - odl. US; v nadaljevanju ZZZDR), pač pa je uredil samo izvajanje dejavnosti.

Institut rejništva kot posebne oblike varstva otrok, ki jim je potrebna oskrba in vzgoja pri osebah, ki niso njihovi starši, se tudi z novim Družinski zakonikom (Uradni list RS, št. 15/17, v nadaljevanju DZ) ni spremenil. Rejništvo ostaja oblika družinsko pravnega varstva otrok, ki se izvaja z nego, vzgojo in oskrbovanjem v tuji družini, to je pri osebah, ki niso otrokovi starši (in ne posvojitelji), lahko pa so otrokovi sorodniki. Rejnik prevzame nase skrb za varovanje otroka, za zdravje, negovanje in oskrbovanje, za vsakodnevno, redno vzgojo otroka, za njegovo izobraževanje in usposobitev za samostojno življenje. Rejnik torej opravlja določene obveznosti, ki se nanašajo na nego in skrb za otroka.

Odločitev o namestitvi otroka v rejništvo v skladu z določbami ZZZDR sprejme center za socialno delo, in sicer v primeru odločitve o potrebnosti zaščite varstva pravic in koristi otroka z odvzemom otroka staršem ali v primeru, če otrok nima svoje družine, iz različnih razlogov ne more živeti pri starših ali v primeru, če otrok potrebuje usposabljanje v skladu s posebnimi predpisi.

Center za socialno delo je obenem pristojni organ, ki v skladu z določbami ZIRD za otroka poišče rejniško družino, sklene rejniško pogodbo, spremlja izvajanje rejništva ter v primerih, določenih v zakonu, odloči tudi o odpovedi rejniške pogodbe. Poleg tega vodi tudi del ugotovitvenega postopka za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Postopek se začne na vlogo kandidata za izvajanje rejniške dejavnosti, vloženo na krajevno pristojnem centru za socialno delo (t.j. center rejnika). Izdaja dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti je v prisojnosti ministrstva, pristojnega za družino.

ZIRD določa dve vrsti postopkov za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Prvi je

t.i. redni postopek na podlagi vsakoletno ocenjenih potreb ministrstva, pristojnega za družino, po novih rejniških družinah. Izbor vlog opravi Komisija za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti. Izbrani kandidati so napoteni na usposabljanje. Na podlagi v celoti zaključenega usposabljanja ministrstvo, pristojno za družino (v nadaljevanju ministrstvo), izda kandidatom dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in jih vpiše v evidenco izdanih dovoljenj.

ZIRD določa izjemo od navedenega postopka pridobitve dovoljenja za otrokove sorodnike. ZIRD v 7. členu določa, da otrokov sorodnik lahko izvaja rejniško dejavnost, če center otroka glede na okoliščine posameznega primera ugotovi, da je to v otrokovo korist. Za otrokove sorodnike se po tem zakonu štejejo: stara mati, stari oče, stric, teta, brat in sestra. Ministrstvo izda otrokovemu sorodniku dovoljenje na podlagi 14. člena ZIRD na podlagi njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena ter pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je takšna oblika rejništva s strani sorodnika v korist določenega otroka in ga vpiše v evidenco izdanih dovoljenj (t.i. izredni postopek). Izjema od t.i. rednega postopka pridobitve dovoljenja je, da sorodnik ni podvržen presoji s strani Komisije za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti niti ni napoten na usposabljanje pred pridobitvijo dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Bistveno za pridobitev dovoljenja je, da poleg centra rejnika, tudi center za socialno delo, krajevno pristojen za otroka (t.j. center otroka) pripravi oceno o koristnosti tovrstne oblike rejništva za konkretnega otroka. Identičen postopek je predviden tudi za osebo, ki ni kandidirala za izvajanje rejniške dejavnosti po določbah ZIRD in ni otrokov sorodnik, če je otroku zaradi njegovih potreb le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo v njegovo največjo otrokovo korist. Ministrstvo izda dovoljenje na podlagi njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena tega zakona ter pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je le tovrstna oblika varstva in vzgoje v največjo otrokovo korist. Z izdajo dovoljenja in z vpisom v evidenco izdanih dovoljenj na podlagi 14. člena ZIRD rejnik sorodnik ali druga oseba pridobi enak položaj kot ostali rejniki, ki so vpisani v evidenco izdanih dovoljenj na podlagi 13. člena ZIRD. Praksa pa kaže, da so rejniki, ki so pridobili dovoljenje na podlagi 14. člena ZIRD, večinoma pripravljeni vzeti v rejništvo le otroka, za katerega so zaprosili dovoljenje, ne pa tudi kateregakoli drugega otroka, kot to velja za ostale rejnike.

Izdaja dovoljenja po t.i. izrednem postopku je predvidena zgolj izjemoma, ko za otroka ni smiselno iskati namestitve v že obstoječe rejniške družine, ker bi to po oceni centra za socialno delo zanj pomenil preveliko spremembo v življenju oziroma je ocenjeno, da bi bilo za otrokov optimalen psihofizični razvoj najkoristnejše, če ostane v krogu svoje družine oziroma v skupnosti, ki jo pozna. S to zakonsko predvideno rešitvijo nadomestnega varstva v okviru družinske skupnosti se obenem tudi uresničuje pravica do družinskega življenja, varovana v okviru 53. člena Ustave RS in 8. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94- MP, 7/94, v nadaljevanju EKČP).

DZ je stvarno pristojnost za odločanje o vprašanjih iz razmerij med starši in otroki v celoti prenesel na sodišča. V skladu z DZ o namestitvi v rejniško družino odloča sodišče, kadar odloča o ukrepih za varstvo koristi otroka ali ob odločanju o varstvu in vzgoji otroka ter tudi v primerih, kadar nastopijo razlogi, ki ne terjajo odločanja o ukrepih za varstvo koristi otroka (namestitev otroka, ki nima svoje družine ali iz različnih razlogov ne more živeti pri starših ali potrebuje usposabljanje v skladu z zakonom, ki ureja vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami). Pri odločitvi o ukrepih ali kadar so podani drugi razlogi za namestitev v rejništvo, sodišče odloči o namestitvi otroka v rejništvo ter obenem rejnika tudi imenuje. V skladu z DZ pa sodišče iz razlogov, določenih v zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti razreši rejnika, ki ga je imenovalo in imenuje novega rejnika.

S spremenjeno stvarno pristojnostjo za odločanje o namestitvi otroka v rejništvo, ki je z DZ prenesena na sodišča, so potrebne tudi nekatere spremembe v postopku pridobitve izrednih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti na podlagi 14. člena ZIRD, ne pa tudi v postopku običajne pridobitve dovoljenja oziroma t.i. rednega postopka. Ker je ocena o koristnosti namestitve

otroka v rejništvo identična oceni, da otrok potrebuje zaščitni ukrep z namestitvijo v rejništvo, je smiselno in transparentno, da organ, ki odloči o potrebnosti namestitve v rejništvo obenem odloči tudi o tem, da osebo, ki sicer ni kandidirala za izvajanje rejniške dejavnosti oziroma še ni vpisana v evidenco izdanih dovoljenj in želi sprejeti v rejništvo določenega otroka, določi kot rejnika ter v ta namen preveri izpolnjenost pogojev za izvajanje rejniške dejavnosti.

S predlaganimi spremembami se ureja možnost podaljšanja veljavnosti rejniške pogodbe po polnoletnosti, tudi če se polnoletna oseba ne šola, vendar nima drugih možnosti bivanja. Sedaj veljavna ureditev v 46. členu omogoča podaljšanje veljavnosti rejniške pogodbe in s tem bivanje za tiste polnoletne osebe, ki se šolajo ali če zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju niso sposobni za samostojno življenje in delo, vendar največ do 26. leta, če oseba (oziroma zakoniti zastopnik osebe) s tem soglaša. Mladostnika, ki živi v rejniški družini in zaključuje šolanje, center za socialno delo že pred zaključkom rejništva pripravlja na samostojnost in življenje zunaj rejništva. Največji problem ob osamosvajanju nedvomno predstavljata ureditev nadaljnjega bivanja in zaposlitve, zlasti za tiste, ki se po končani srednji šoli vključujejo v trg dela in nimajo drugih možnosti bivanja. Tudi Resolucija o družinski politiki 2018-2028 izpostavlja problem namestitve in zaposlitve mladostnikov po zaključenem rejništvu, zato med ukrepi na področju rejništva določa opredelitev natančnejših dejavnosti za ureditev problematike izhodov iz rejništva po polnoletnosti, predvsem za osebe, ki se ne šolajo in (še) nimajo zaposlitve/zagotovitev možnosti začasne nastanitve za primere, ko te osebe nimajo drugih možnosti namestitve v okviru obstoječih kapacitet (npr. stanovanjske skupine, skupna stanovanja). S predlagano rešitvijo bi osebam, ki po zaključku šolanja aktivno iščejo zaposlitev omogočili lažje reševanje zaposlitvenega in nadalje tudi stanovanjskega problema in s tem osamosvojitve.

DZ uvaja spremenjeni izraz za roditeljsko pravico ter ukinja institut odvzema poslovne sposobnosti. Celoto obveznosti in pravic staršev do svojega otroka, da v skladu s svojimi zmožnostmi ustvarijo razmere, v katerih bo zagotovljen celovit otrokov razvoj, DZ poimenuje starševska skrb, ki pripada skupaj obema staršema. DZ tudi ukinja institut odvzema poslovne sposobnosti in ga nadomešča z institutom skrbništva. DZ skrbništvo definira kot institut, s katerim država poskrbi tako za interese otrok, katerih starši zanje ne skrbijo, kot tudi za interese vseh ostalih oseb, ki iz različnih razlogov ne zmorejo skrbeti za svoje pravice in koristi. Sprememba terminološkega poimenovanja posameznih institutov terja tudi ustrezne prilagoditve v ZIRD.

DZ pa določa tudi pristojnost sodišča glede razrešitve rejnika po tem, ko je otrok nameščen v rejniško družino. Sedaj veljavna ureditev ne ureja instituta razrešitve rejnika, pač pa določa načine prenehanja rejniške pogodbe, med drugim tudi z razvezo ali odpovedjo rejniške pogodbe. V skladu z novo ureditvijo v DZ predlog zakona ureja tudi način razrešitve rejnika.

Izvajanje ZIRD je v praksi pokazalo tudi potrebo po večji fleksibilnosti glede možnosti izvajanja rejništva kot poklic (z možnostjo vključitev v zavarovanje iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za manj kot polni delovni čas s plačilom prispevkov za razliko do polnega delovnega časa). Poleg tega predlog določa še nekatere redakcijske spremembe.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Zaradi implementacije DZ so potrebne nekatere postopkovne ter terminološke spremembe v obstoječi ureditvi v ZIRD kot tudi spremembe v postopku odločanja o namestitvi otroka v zvezi z imenovanjem in razrešitvijo rejnika.

DZ poimenuje roditeljsko pravico kot starševska skrb, ter ukinja institut odvzema poslovne sposobnosti in ga nadomešča z institutom skrbništva. Navedene spremembe po vsebini ne spreminjajo do sedaj veljavnih pojmov, zaradi terminološko pravne usklajenosti predpisov na

področju družinskega prava pa terjajo ustrezne terminološke spremembe v prihajajočih novih ali noveliranih predpisih.

Zaradi zagotovitve transparentnejšega in jasnega postopka podelitve dovoljenja posameznikom (otrokovi sorodniki, druge osebe, ki so z otrokom tesno povezane), ki ob odločanju o potrebnosti zagotovitvi namestitve otroku v rejniško družino še nimajo izdanega dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, predlog zakona ureja način namestitve otroka z izdajo dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti.

DZ prenaša stvarno pristojnost odločanja o namestitvi otroka v rejništvo s centrov za socialno delo na sodišča. Sodišča bodo tako v postopkih o ukrepih za varstvo koristi otroka ali v drugih primerih, ki terjajo zagotovitev otroku tovrstno namestitev, odločila o namestitvi otroka v rejniško družino ter ob tem rejnika tudi imenovala. V skladu z določbami sedaj veljavnega ZIRD, center za socialno delo po odločitvi, da je določenega otroka potrebno namestiti v rejniško družino, izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka. Centri za socialno delo na območju svoje krajevne pristojnosti vodijo zbirke podatkov o rejnikih, ki so v skladu z določbami ZIRD pridobili dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, sicer pa iščejo izvajalce na širšem območju, s poizvedovanjem pri drugih centrih za socialno delo. Po pridobitvi ustreznega rejnika center za socialno delo izda odločbo o namestitvi v rejništvo, iz razlogov, ki jih določa ZZZDR ter z rejnikom sklene rejniško pogodbo.

Tovrstna ureditev v tem delu ni povsem ustrezna glede na ureditev v DZ s spremenjeno stvarno pristojnostjo odločanja o namestitvi otroka v rejniško družino s strani sodišča. Sodišča namreč nimajo vpogleda v informacijsko vodeno zbirko podatkov o izdanih dovoljenjih za izvajanje rejniške dejavnosti, katere vodenje in upravljanje določa ZIRD.

V primeru ugotovitve, da bi bile otrokove koristi v največji možni meri zaščitene z namestitvijo v rejništvo k sorodniku ali drugi osebi, ki je z otrokom tesno povezana, torej osebi, ki še nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in ni vpisana v zbirko izdanih dovoljenj, sodišče lahko odloči, da se otroka namesti v rejništvo k tej osebi. V skladu z določbami DZ mora ob namestitvi rejnika tudi imenovati. Glede na to, da v teh primerih oseba še nima dovoljenja, je potrebno v tem delu zagotoviti ustrezno preverjanje osebe s strani sodišča. Sedaj veljavna ureditev v ZIRD, po kateri ministrstvo izda dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti za sorodniku ali drugi osebi, bi sodne postopke namreč po nepotrebnem zavlačevala. Cilj je, da z istimi kavitelami, kot sicer veljajo za osebo, ki želi izvajati rejniško dejavnost, sodišče posameznika preveri v smislu izpolnjevanja ne le formalnih pogojev, temveč tudi iz vidika koristnosti izvajanja rejništva za otroka ter ga imenuje v odločbi o namestitvi otroka v rejništvo. Tovrstna odločba je nadalje podlaga za vpis osebe v evidenco izdanih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti, s tem da se njegovo izvajanje rejniške dejavnosti omeji izključno na otroka, za katerega je bila imenovana za rejnika ter za čas namestitve otroka. Na ta način se bo zagotovil transparenten postopek namestitve otroka, katerega vodi organ, ki obenem odloča o potrebnosti zaščite otrokove koristi. Gre namreč za reševanje dveh pravnih vprašanj, ki sta med sabo neločljivo povezani: odločitev o potrebnosti zaščite otrokove koristi ni mogoča brez vzporedne odločitve o tem, kam bo otrok nameščen. Predlog zakona določa, predvsem zaradi vsebinske celovitosti ureditve, da sodišče v primeru razrešitve rejnika odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali poskrbi za drugo obliko varstva in vzgoje otroka.

Cilj predloga zakona je tudi zagotovitev pravne podlage za odločitev o razrešitvi rejnika, ki jo določa DZ. ZIRD ne ureja instituta razrešitve rejnika, pač pa določa načine prenehanja rejniške pogodbe, med drugim tudi z razvezo ali odpovedjo. Razlogi v ZIRD za razvezo rejniške pogodbe se nanašajo izpolnjevanje formalnih pogojev na strani rejnika in na strani otroka, ki morajo biti izpolnjeni ves čas trajanja rejniškega razmerja kot tudi na sam način izvajanja rejniške dejavnosti. S predlogom zakona se ureja razloge za razrešitev rejnika, ki vsebinsko povzemajo razloge sedaj veljavne ureditve za razvezo rejniške pogodbe in ga dopolnjuje tudi z možnostjo, da rejnik sam predlaga lastno razrešitev.

Predlog zakona sledi tudi potrebi po večji fleksibilnosti glede možnosti izvajanja rejništva kot poklic. Pri tem sledi dejstvu, da je vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje mogoča tudi iz večih naslovov, vendar skupno ne več kot za polni delovni čas. Sedaj veljavna ureditev v tem delu namreč dopušča nejasnost oziroma interpretacijo, da ni mogoča vključitev v zavarovanje iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za manj kot polni delovni čas, kar pa ni bil namen določbe, zlasti glede na dejstvo, da se rejniška dejavnost lahko v celoti izvaja nepoklicno. V primeru vključitve za manj kot polni delovni čas, namreč predlog zakona dopušča možnost plačila prispevkov iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za razliko do polnega delovnega časa.

S predlagano rešitvijo podaljšanja možnosti bivanja osebam, ki po zaključku šolanja aktivno iščejo zaposlitev in nimajo druge možnosti bivanja v rejništvu, bi omogočili lažje reševanje zaposlitvenega in nadalje tudi stanovanjskega problema in s tem osamosvojitve. Mladostnika, ki živi v rejniški družini in zaključuje šolanje, center za socialno delo že pred zaključkom rejništva pripravlja na samostojnost in življenje zunaj rejništva. Nekateri izmed teh mladih odraslih ljudi še vedno potrebujejo veliko spodbud, usmerjanja in spremljanja strokovnih služb ter učenja spretnosti za življenje in drugih socialnih veščin. Ob zaključku rejništva oziroma izključitvi mlade odrasle osebe iz sistema organizirane skrbi namreč obstaja večje tveganje za socialno izključenost teh oseb (revščina, kriminal). Največji problem ob osamosvajanju nedvomno predstavljata ureditev nadaljnega bivanja in zaposlitve, zlasti za tiste, ki se po končani srednji šoli vključujejo v trg dela. Predlagana rešitev sledi tudi enemu izmed ukrepov iz Resolucije o družinski politiki 2018-2028.

2.2 Načela

Osnovno načelo predloga zakona je ne le kvalitetno izvajanje rejniške dejavnosti, pač pa tudi pravna ureditev namestitve otroku, ki potrebuje tovrstno nadomestno varstvo, s transparentnim in ekonomičnim postopanjem pristojnih organov (t.j. sodišč in centrov za socialno delo), z zasledovanjem največje koristi otroka. Osnovno načelo je tudi zagotovitev časovno omejenega bivanja (12 mesecev do 21. leta starosti) osebi po doseženi polnoletnosti v času vključevanja v trg dela.

2.3 Poglavitne rešitve

DZ prenaša stvarno pristojnost odločanja o namestitvi otroka v rejništvo s centrov za socialno delo na sodišča. Sodišča bodo v skladu z DZ v postopkih o ukrepih za varstvo koristi otroka ali v drugih primerih, ki terjajo zagotovitev otroku tovrstno namestitev, odločila o namestitvi otroka v rejniško družino ter ob tem rejnika tudi imenovala.

V primeru ugotovitve, da bi bile otrokove koristi v največji možni meri zaščitene z namestitvijo v rejništvo k sorodniku ali drugi osebi (torej osebi, ki še nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in ni vpisana v evidenco izdanih dovoljenj), sodišče lahko odloči, da se otroka namesti v rejništvo k tej osebi, pri čemer mora v izreku sodbe to osebo tudi imenovati. Ker v teh primerih oseba še nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, je potrebno v tem delu zagotoviti ustrezno preverjanje s strani sodišča.

V kolikor bi bila ohranjena sedaj veljavna ureditev t.i. izrednega postopka podelitve dovoljenja v ZIRD, po kateri ministrstvo izda dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti za sorodnika ali drugo osebo, bi se sodni postopek namreč po nepotrebnem zavlačeval. Poleg tega je odločitev ministrstva podvržena lahko tudi nadaljnji sodni presoji v upravnem sporu. Namen predlagane ureditve je, da se zagotovi preverjanje posameznika s strani sodišča v smislu izpolnjevanja ne le formalnih pogojev, temveč tudi iz vidika koristnosti izvajanja rejništva za otroka ter ga imenuje v odločbi o namestitvi otroka v rejništvo. Sodna odločitev o tem pa je nadalje podlaga za vpis osebe v evidenco izdanih dovoljenj, s tem da se njegovo izvajanje rejniške dejavnosti omeji izključno na otroka, za katerega je

bil imenovan za rejnika ter za čas namestitve otroka. Tako se zagotavlja transparentnost postopka namestitve otroka, katerega vodi organ, ki obenem odloča o potrebnosti zaščite otrokove koristi.

Predlog zakona izrecno določa možnosti vključitev v zavarovanje iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za manj kot polni delovni čas s plačilom prispevkov za razliko do polnega delovnega časa.

S predlogom zakona se ureja tudi možnost časovno omejenega nadaljnjega bivanja (12 mesecev do 21. leta starosti) osebi po doseženi polnoletnosti v času vključevanja v trg dela, če ta po zaključku rejništva nima druge možnosti bivanja.

Predlog zakona vsebuje tudi manjše vsebinske in redakcijske spremembe.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah ZIRD prinaša finančne posledice za državni proračun le glede izvajanja predlagane določbe, ki ureja podaljšanje namestitve osebi, po dopolnjeni polnoletnosti.

V skladu z 237. členom DZ rejništvo preneha, če prenehajo razlogi, zaradi katerih je bila potrebna namestitvev otroka v rejništvo ali pred otrokovo polnoletnostjo, če je otrok, nameščen v rejništvo, usposobljen za samostojno življenje ali če je postal roditelj in mu je z odločbo sodišča priznana popolna poslovna sposobnost ali z otrokovo polnoletnostjo.

Ob zaključku rejništva se lahko zgodi, da se situacija v matični družini ne popravi do te mere, da bi se otrok ali mladostnik lahko vrnil, zato mladostnik oziroma oseba ostane v rejništvu tudi po polnoletnosti do zaključka šolanja (najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti). Sedaj veljavna ureditev v 46. členu omogoča podaljšanje veljavnosti rejniške pogodbe in s tem bivanje za tiste polnoletne osebe, ki se šolajo ali če zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju niso sposobni za samostojno življenje in delo, vendar največ do 26. leta, če oseba (oziroma zakoniti zastopnik osebe) s tem soglaša.

Mladostnika, ki živi v rejniški družini in zaključuje šolanje, center za socialno delo že pred zaključkom rejništva pripravlja na samostojnost in življenje zunaj rejništva. Nekateri izmed teh mladih odraslih ljudi še vedno potrebujejo veliko spodbud, usmerjanja in spremljanja strokovnih služb ter učenja spretnosti za življenje in drugih socialnih veščin. Ob zaključku rejništva oziroma izključitvi mlade odrasle osebe iz sistema organizirane skrbi namreč obstaja večje tveganje za socialno izključenost teh oseb (revščina, kriminal). Največji problem ob osamosvajanju nedvomno predstavljata ureditev nadaljnjega bivanja in zaposlitve, zlasti za tiste, ki se po končani srednji šoli vključujejo v trg dela. S predlagano rešitvijo bi osebam, ki po zaključku šolanja aktivno iščejo zaposlitev omogočili lažje reševanje zaposlitvenega in nadalje tudi stanovanjskega problema in s tem osamosvojitve.

Poleg navedenega tudi Resolucija o družinski politiki 2018-2028 izpostavlja problem namestitve in zaposlitve mladostnikov po zaključenem rejništvu, zato med ukrepi na področju rejništva določa opredelitev natančnejših dejavnosti za ureditev problematike izhodov iz rejništva po polnoletnosti, predvsem za osebe, ki se ne šolajo in (še) nimajo zaposlitve/zagotovitev možnostičasne nastanitve za primere, ko te osebe nimajo drugih možnosti namestitve v okviru obstoječih kapacitet (npr. stanovanjske skupine, skupna stanovanja).

Za namen zasledovanja tega cilja, se s predlagano določbo osebi po končanem šolanju omogoča še nadaljnje bivanje v isti družini (rejniški družini), če se predhodno ugotovi, da nima druge možnosti bivanja in pod pogojem soglasja rejnika in polnoletne osebe ter da v tem času izkazuje, da aktivno

išče zaposlitev (s spremljanjem in pravočasnim prijavljanjem na prosta delovna mesta glede na zaposlitvene cilje v zaposlitvenem načrtu, z odzivanjem na napotnice zavoda in drugih izvajalcev ukrepov po tem zakonu, udeležujem zaposlitvenih razgovorov na vabilo delodajalca, zavoda ali drugih izvajalcev ukrepov...). Bivanje je omejeno na 12 mesecev, pri čemer ne več kot do dopolnjenega 21. leta starosti. Zgornja starostna meja je določena glede na predvideno starost pri zaključku srednješolskega izobraževalnega programa. Ti potekajo različno dolgo (odvisno od vrste), in sicer najdlje 5 let (srednje tehniško in strokovno izobraževanje, zaključek ob starosti 20 let).¹

Centri za socialno delo so bili s strani Skupnosti centrov za socialno delo v mesecu avgustu 2017 pozvani, da sporočijo okvirno število polnoletnih (18-29 let) mladostnikov z izkušnjo rejništva (ki so bivali ali še bivajo v rejniški družini) in bi se vključili v pilotni projekt osamosvajanja po zaključku rejništva.² Po takratni oceni centrov za socialno delo, ki so se odzvali na povabilo, je bi okoli 20 mladih z izkušnjo rejništva potrebovali nadaljnjo namestitve. Višina rejnine v skladu z določbami ZIRD za osebe, starejše od 18 let (ta ni upravičena do denarnega prejema v višini otroškega dodatka) je 414,25 evrov. Glede na navedeno oceno bi bil na letni ravni iz tega naslova znesek rejnine 99.420 evrov. Znesek rejin iz tega naslova v letu 2019 bi bil, glede na začetek uporabe predlaganega zakona, potreben za osem mesecev, to je v višini 66.280 evrov.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za plačilo rejin za osebe, starejše od 18 let, ki bi predlagani ureditvi, ostali v rejniški družini za obdobje 12 mesecev kot aktivni iskalci zaposlitve, v višini 99.420 evrov so zagotovljena na proračunski postavki 7057 - Rejnine.

Sredstva iz tega naslova so za leto 2019 predvidena v manjšem obsegu. Glede na začetek uporabe predlaganega zakona (dne 15. 4. 2019) bodo sredstva potrebna za osem mesecev, to je v višini 66.280 evrov. Sredstva so zagotovljena na proračunski postavki 7057 - Rejnine.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prilagojenost / usklajenost s pravom Evropske unije

Prilagojenost /usklajenost s pravnim redom Evropske unije. Na ravni Evropske unije namreč ni obvezujočih pravnih predpisov, ki bi od države članice zahtevali točno določeno pravno ureditev tega področja.

5.2. Prikaz pravne ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Nemčija

Sedesmaterie nemške pravne ureditve družinskega prava je Civilni zakonik (BürgerlichesGesetzbuch BGB (BGB), BGBl III 400-2 z dne 18.8.1896) z novelami: npr. z novelo Zakona o reformi otroškega prava (Kindschaftsrechtsreformgesetz – KindRG z dne 16.12.1997, BGBl I 2942), Zakona o pomočništvu (Beistandschaftsgesetz z dne 4.12.1997, BGBl I 2846), Zakona o (pravnem) oskrbništvu (Gesetz zur Reform des Rechts der Vormundschaft und Pflegschaft für Volljährige – Betreuungsgesetz – BtG, z dne 12.9.1990, BGBl. I 2002), Zakona o spremembah prava o oskrbništvu (Betreuungsrechtsänderungsgesetz z dne 25.6.1998, BGBl. I 1580), Zakona o spremembah zakona o pomoči nosečnicam in družinam (Schwangerschaft –

¹ http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/Shema_VI_SLO.pdf

² Pilotni projekt podpore in pomoči družinam, ki so bile prisilno izseljene ter podpore in pomoči socialno najšibkejšim državljanom, MDDSZ

und Familienhilfsänderungsgesetz – SFHÄndG, z dne 21.8.1995, Zakona o registriranem partnerstvu (Das Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft, z dne 16. 2. 2001, BGBl. I S. 266), Zakona o spremembi preživljanja (Unterhaltsrechtsänderungsgesetz – UÄndG, z dne 21. 12. 2007, BGBl. I S. 3189), Zakona o razjasnitvi starševstva neodvisno od postopka izpodbijanja očetovstva (Gesetz zur Klärung der Vaterschaft unabhängig vom Anfechtungsverfahren, z dne 26. 3. 2008, BGBl. I S. 441), Zakona o spremembi premoženjske izravnave in skrbniškega prava (Gesetz zur Änderung des Zugewinnausgleichs- und Vormundschaftsrechts, z dne 6. 7. 2009, BGBl. I S. 1696).

BGB dopolnjujejo npr. še Zakon o pomoči otrokom in mladini (Gesetz zur Neuordnung des Kinder – und Jugendhilfsrechts (Kinder und Jugendhilfegesetz) z dne 26.6.1990, BGBl. I 1163), Zakon o civilnopravnem varstvu pred nasiljem in zalezovanjem (Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen z dne 11.12.2001), Uredba o ravnanju s skupnim stanovanjem zakoncev in gospodinjskimi predmeti (Verordnung über die Behandlung der Ehenwohnung und des Hausrats 1944, zadnja novela 1990) in Uredba o izračunavanju zakonite preživnine (Verordnung zur Berechnung des Regelunterhalts 1970).

Starši včasih ne morejo ali nočejo sami vzgajati otroka. Kot alternativa posvojitvi se v posameznih takšnih primerih ponuja namestitev otroka v rejniško družino. Starši, katerih otrok je nameščen v rejništvo, ostanejo imetniki skrbi za otroka. To jim omogoča, da se vsak čas vmešajo v razmerje med otrokom in rejnikom in da otroka vzamejo iz rejniške družine.

Če je otrok v rejništvu daljši čas, ima rejnik pravico odločati o vsakdanjih stvareh v zvezi z otrokom in ga v njih tudi zastopati. Rejnik je v tem primeru upravičen upravljati tudi zaslužek rejenca in uveljavljati zanj socialne dajatve. Imetniki starševske skrbi pa ta upravičenja rejnika lahko izključijo s tem, da odredijo drugače. Poleg tega lahko navedena upravičenja rejnika omeji tudi sodišče.

Če hočejo starši otroka, ki je že daljši čas v rejništvu, vzeti iz rejništva, lahko sodišče odloči, da otrok ostane pri rejniku, če bi bila sicer ogrožena njegova korist. Na zahtevo staršev ali rejnika s privolitvijo staršev lahko sodišče na rejnika, pri katerem je otrok že daljši čas, prenese tudi obsežnejša upravičenja staršev, npr. upravičenje določiti otrokovo prebivališče, skrb za zdravje, odločanje v zadevah v zvezi s šolo ali celotno skrb za osebo otroka.

Švedska

Družinsko pravo Švedske je urejeno v naslednjih zakonih: v Zakonu o zakonski zvezi z dne 14.5.1987 (SFS št. 230) z novelami, zadnja 2011 (2811:891) in Zakonu o starševstvu z dne 10.6.1949 s številnimi novelami, zadnja 2012 (2012:779), Zakonu o obravnavi pokojninskih zavarovanj in pokojninskih zahtevkov ob delitvi premoženja (1998:619), Zakonu o skupaj živčih parih z dne 2. 6. 2003 (2003:376), zadnja sprememba 2011 (2011:493). Družinsko pravne določbe dopolnjujeta še Zakon o osebni imenu z dne 24. 6. 1982 (SFS št. 670), zadnja sprememba 2011 (2012:66) in Zakon o dedovanju (SFS 1958:637 in SFS 1987:815).

Na Švedskem je rejništvo izjemno pomembna in razvita oblika družbene skrbi za otroke z najdaljšo tradicijo, saj sega v 18. stoletje. Med odraslimi Švedi je kar 5% takih, ki so nekaj časa živeli v rejniški družini. V rejništvu je bilo do leta 1980 nameščenih okoli 75% otrok, ki določeno obdobje niso mogli živeti v svojih matičnih družinah. Od tega leta odstotek vključenosti pada in trenutno znaša 55%. Razlogi za upadanje so večplastni. Bistven razlog za to je ustanavljanje specializiranih majhnih zasebnih zavodov s kapaciteto šest do deset otrok, ki svoje usluge neprestano ponujajo, medtem ko je potrebno rejniške družine vedno znova iskati in usposabljanje, kar za socialne službe pomeni dodatno strokovno zahtevno delo. Največjo veljavo pri izbiri rejniške družine ima ocena, ki jo pripravijo strokovni delavci v lokalnih socialnih ustanovah.

Rejniška dejavnost je plačana. Plačilo se deli na plačilo stroškov za oskrbo otroka in nagrado, ki jo prejema za delo in je odvisna od starosti otroka, glede nagrade pa je rejnik zavezanec za plačilo davka. Kadar so rejniki sorodniki, jim nagrada za delo ne pripada.

Avstrija

Temeljni pravni vir avstrijskega družinskega prava je Splošni civilni zakonik (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB, BGBl. Nr. 39) s številnimi novelami.

Dopolnjujejo ga še Zakon o zakonski zvezi (Ehegesetz – EheG, GBLÖ 1938/224), Zakon o registriranem partnerstvu (Eingetragene Partnerschaft-Gesetz-EPG, 2009/135), Zakon za uresničevanje koristi otroka (Jugendwohlfahrtsgesetz – JWG – zakon ureja snov s področja

socialnega varstva, BGBL. Nr. 161, 1989), Zakon o predujmu preživnine (Unterhaltsvorschußgesetz – UVG, 1985/451), Zakon o zagotavljanju preživnine (Unterhaltsschutzgesetz – UschG, 1985/452), Zvezni zakon o verski vzgoji otroka (Bundesgesetz über die religiöse Kindererziehung – BGBL. 1985/155).

Rejništvo se lahko ustanovi tudi proti volji staršev kot ukrep sodišča za zavarovanje otrokove koristi. Otroci v rejništvu so pod posebnim nadzorom, ki ga izvaja mladinski urad. Za rejnika se od 1.7.2001, ko je stopila v veljavo novela BGB, šteje vsaka oseba (razen sorodnika v ravni črti), ki dejansko neguje in vzgaja otroka. Taka oseba je legitimirana vložiti zahtevek in pravno sredstvo v vseh postopkih glede vzgoje in varstva otroka. Upravljanje in zastopanje ostane upravičencem do starševske skrbi. V primeru smrti, pogrešanosti ali podobne situacije enega od upravičencev do vzgoje se rejniku lahko zaupa tudi roditeljsko skrb. Tudi v drugih primerih lahko ta rejnik zahteva, da se nanj delno ali v celoti prenese starševska skrb. Sodišče mora pred odločitvijo o taki zahtevi preizkusiti, če med naravnimi starši in otrokom obstaja bližnja vez, če ni morda rejništvo predvideno samo za krajši čas in če prenos starševske skrbi ustreza otrokovi koristi. Če sodišče zahtevi ugodi, ostanejo staršem samo t. i. minimalne pravice (zlasti pravica do pomembnih informacij in pravica do stikov). Sodišče lahko kasneje starševsko skrb rejnikom spet odvzame in jo prenese na drugo osebo, če to ustreza koristi otroka.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

S predlagano spremembo zakona se zagotavlja transparentno in ekonomično postopanje sodišč in centrov za socialno delo v postopkih, vodenih zaradi zaščite otrokovih koristi z namestitvijo v rejniško družino.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša nobenih sprememb v zvezi z obveznostmi strank pri uveljavljanju njihovih pravic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, za razvojne politike ali za razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, uporabljati pa se začne z dnem začetka uporabe Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17).

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Poleg navedb v obrazložitvah ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica
- Breda Božnik, državna sekretarka
- Tilen Božič, državni sekretar
- mag. Andrej Del Fabro, generalni direktor

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V 6. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 - odl. US, 114/06 - ZUTPG, 96/12-ZPIZ-2 in 109/12) se v prvi in drugi alineji besedilo "roditeljska pravica" nadomesti z besedilom "starševska skrb" ter v tretji alineji besedilo "ki ji je odvzeta poslovna sposobnost" nadomesti z besedilom "ki je postavljena pod skrbništvo".

2. člen

V 7. členu se besedilo "center otroka" nadomesti z besedo "sodišče".

3. člen

Naslov poglavja "III. Postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti" se spremeni tako, da se glasi: "III. Postopek izdaje dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti".

4. člen

Prvi odstavek 12. člena se spremeni tako, da se glasi:

"(1) Komisija za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti iz 3. člena tega zakona izmed vseh prejetih vlog kandidatov izbere določeno število kandidatov, ki ustreza potrebam iz 10. člena tega zakona ter so po presoji komisije glede na namen in vsebino izvajanja rejniške dejavnosti primerni za izvajanje rejniške dejavnosti."

5. člen

14. člen se spremeni tako, da se glasi:

"14. člen

(1) Otrokovemu sorodniku iz 7. člena tega zakona ni potrebno kandidirati za izvajanje rejniške dejavnosti za otroka sorodnika po določbah tega zakona.

(2) Če sodišče pri odločanju o namestitvi otroka v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja, ugotovi, da bi bila namestitev v rejništvo k sorodniku v otrokovo korist, za rejnika imenuje sorodnika, tudi če ta pred tem nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Pred odločitvijo o namestitvi otroka v rejništvo k sorodniku mora sodišče pridobiti oceno centra rejnika o primernosti sorodnika, ugotoviti izpolnjenost pogojev za izvajanje rejniške dejavnosti, kot so določeni v tem zakonu, pridobiti oceno centra otroka, ali je tovrstna oblika rejništva v otrokovo korist ter pridobiti soglasje sorodnika, da se s tovrstnim izvajanjem rejništva strinja. Izvršljiva odločba o namestitvi otroka v rejništvo k sorodniku se šteje za izdano dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti za čas trajanja namestitve otroka.

(3) Izvršljivo odločbo o namestitvi otroka v rejništvo k sorodniku pošlje sodišče centru otroka in centru rejnika. Po prejemu izvršljive odločbe center rejnika vpiše sorodnika, h kateremu bo z izvršljivostjo odločbe otrok nameščen v rejništvo, v evidenco izdanih dovoljenj in ga napoti na usposabljanje, določeno v 12. členu tega zakona.

(4) Sodišče lahko v skladu z določbami tega člena izjemoma odloči o namestitvi otroka v rejništvo k osebi, ki nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti in ni otrokov sorodnik iz 7. člena tega zakona, če je otroku zaradi njegovih potreb le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo v največjo otrokovo korist. Pred odločitvijo o namestitvi otroka v rejništvo k tej osebi mora sodišče pridobiti oceno centra rejnika o primernosti te osebe za izvajanje rejniške dejavnosti, ugotoviti izpolnjenost pogojev za izvajanje rejniške dejavnosti, kot so določeni v tem zakonu, pridobiti oceno centra otroka, ali je tovrstna oblika rejništva v otrokovo korist ter pridobiti soglasje osebe, da se s tovrstnim izvajanjem rejništva strinja. Izvršljiva odločba o namestitvi otroka v rejništvo k tej osebi se šteje za izdano dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti za čas trajanja namestitve otroka.

(5) Izvršljivo odločbo o namestitvi otroka v rejništvo k osebi iz prejšnjega odstavka, pošlje sodišče centru otroka in centru rejnika. Po prejemu izvršljive odločbe center rejnika vpiše osebo, h kateri bo z izvršljivostjo odločbe otrok nameščen v rejništvo, v evidenco izdanih dovoljenj in ga napoti na usposabljanje, določeno v 12. členu tega zakona."

(6) Pri odločanju o namestitvi otroka v rejništvo po tem členu, se določba 8. člena tega zakona ne uporablja.

(7) Rejnik, ki na podlagi tega člena izvaja rejniško dejavnost, lahko pridobi dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti v skladu z določbami od 8. do 13. člena tega zakona, pri čemer mu ni potrebno ponovno opravljati usposabljanja, določenega v 12. členu tega zakona.

6. člen

Drugi odstavek 16. člena se spremeni tako, da se glasi:

"(2) Ministrstvo odvzame dovoljenje na predlog centra rejnika, če:

- "- rejnik izvaja rejniško dejavnost v nasprotju s koristmi otroka,"
- se ugotovi, da je nastopil kateri izmed razlogov iz 6. člena tega zakona,
- rejnik ne opravi obveznega dopolnilnega usposabljanja v skladu z 28. členom tega zakona,
- rejnik ne začne izvajati rejniške dejavnosti v treh letih od pridobitve dovoljenja,
- rejnik po strokovni oceni centra ni več primeren za izvajanje rejniške dejavnosti,
- rejnik pet let ni imel nameščenega otroka."

V tretjem odstavku se za piko doda besedilo: "Izbris ni mogoč, če ima rejnik veljavno rejniško pogodbo."

Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

"(4) Rejnika, ki je bil v skladu s 14. členom tega zakona vpisan v evidenco izdanih dovoljenj na podlagi izvršljive sodne odločbe, center rejnika izbriše iz evidence izdanih dovoljenj s potekom časa namestitve otroka, določenega v sodni odločbi in ga o tem obvesti. V primeru potrebe po podaljšanju rejniške pogodbe v skladu s 46. členom tega zakona, center rejnika opravi izbris iz evidence izdanih dovoljenj s potekom časa te namestitve."

7. člen

Prvi odstavek 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

"(1) Rejnik lahko izvaja rejniško dejavnost kot poklic, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon, in je vpisan v register iz 19. člena tega zakona."

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

"(3) Rejnik, ki želi izvajati rejniško dejavnost kot poklic mora imeti dovoljenje in ne sme biti:

- v delovnem razmerju za polni delovni čas,
- družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba,
- upokojen, razen delno upokojen,
- opravljati druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katerega je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

8. člen

V 19. členu se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

"(4) Pri odločanju na podlagi tega člena ministrstvo upošteva tudi neprekinjenost plačila prispevkov iz 56. člena tega zakona, če je rejnik od vložitve vloge dalje vključen v zavarovanje po drugi zavarovalni podlagi."

9. člen

V 21. členu se besedilo: "Izbris iz registra se opravi" nadomesti z besedilom: "Ministrstvo opravi izbris iz registra na predlog centra rejnika, če:"

V 21. členu se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

"- se rejnik zaposli, postane družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, se upokoji, prične opravljati drugo dejavnost kot edini ali glavni poklic, na podlagi

katerega je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje, z dnem pred upokojitvijo ali pred pričetkom zaposlitve oziroma opravljanja druge dejavnosti,".

10. člen

V 23. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

"(3) Rejnik, ki je vpisan v evidenco izdanih dovoljenj v skladu s 14. členom tega zakona, ima na tej podlagi lahko nameščenega otroka oziroma otroke, za katere je sodišče odločilo o tovrstni namestitvi v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja, ob upoštevanju največjega števila otrok iz prvega in drugega odstavka tega člena.".

11. člen

V 25. členu se sedma alineja spremeni tako, da se glasi:

"- pridobivati informacije in sprejemati odločitve, ki so povezane z otrokovim vsakdanjim življenjem (seznanitev z ocenami in šolskim uspehom, odhod v šolo v naravi, odhod na počitnice, izbira osebnega zdravnika, seznanitev z informacijami o otrokovem zdravstvenem stanju, seznanitev z drugimi osebnimi podatki, ki se nanašajo na otroka in so neizogibno potrebni za izvrševanje rejniških dolžnosti, ipd.),"

12. člen

V 28. členu se drugi odstavek črta.

13. člen

V 46. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena, center otroka lahko podaljša veljavnost rejniške pogodbe z rejnikom tudi po polnoletnosti osebe, če ta po zaključku šolanja nima druge možnosti bivanja in izkazuje, da je aktiven iskalec zaposlitve v skladu z določbami zakona, ki ureja trg dela. Podaljšanje rejniške pogodbe iz tega razloga je možno za največ 12 mesecev po zaključku šolanja, vendar ne več kot do dopolnjenega 21. leta starosti.

14. člen

47. člen se spremeni tako, da se glasi:

"47. člen

Rejniška pogodba preneha:

- če je prenehalo rejništvo,
- s potekom časa, če je pogodba sklenjena za določen čas, razen če se podaljša,
- z razrešitvijo rejnika,
- s smrtjo rejnika ali otroka."

15. člen

48. člen se črta.

16. člen

49. člen se spremeni tako, da se glasi:

"49. člen

(1) Sodišče razreši rejnika za izvajanje rejniške dejavnosti za določenega otroka, če:

- nastopi kateri od razlogov iz 6. člena tega zakona,
- se rejnik ne udeleži usposabljanj iz 28. člena tega zakona,
- oceni, da to zahteva zaščita otrokovih koristi,
- otrok sklene zakonsko zvezo,
- otrok postane roditelj, razen če sodišče oceni, da je namestitev v rejniško družino zanj še vedno koristna,
- rejnik ne izpolnjuje z rejniško pogodbo določenih dolžnosti ali
- zahteva razrešitev rejnik in v ta namen poda izjavo na centru otroka.

(2) Rejnik lahko v skladu s sedmo alineo prejšnjega odstavka zahteva razrešitev z odpovednim rokom najmanj treh mesecev, če ni v pogodbi drugače določeno.

(3) O nastopu razlogov iz 1. in 2. alinee prvega odstavka tega člena center rejnika nemudoma obvesti center otroka.

(4) Center otroka, ki je sklenil rejniško pogodbo z rejnikom, o nastopu katerega od razlogov iz prvega odstavka, obvesti sodišče ter predlaga imenovanje drugega rejnika ali prenehanje rejništva ali drugo obliko varstva in vzgoje v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(5) Pravnomočno odločbo o razrešitvi rejnika sodišče pošlje centru rejnika, centru otroka in rejniku. S pravnomočnostjo sodne odločbe o razrešitvi rejnika preneha rejniška pogodba, razen če sodišče določi drug datum prenehanja."

17. člen

Tretji odstavek 50. člena se spremeni tako, da se glasi:

"(3) Če rejnik izvaja rejniško dejavnosti kot poklic, mu Republika Slovenija zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost za polni delovni čas oziroma razliko do polnega delovnega časa, v kolikor je za manj kot polni delovni čas vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz drugega naslova."

18. člen

Drugi odstavek 58. člena se črta.

19. člen

V 65. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

"(3) Centri za socialno delo vodijo za namene, določene v prejšnjem členu, poleg zbirk podatkov iz

prvega odstavka, še zbirke podatkov o:

- rejnikov, ki izvajajo rejniško dejavnosti na podlagi sodnih odločb iz 14. člena tega zakona,
- o izbrisih rejnikov, po prenehanju izvajanja rejniške dejavnosti na podlagi sodnih odločb iz 14. člena tega zakona."

20. člen

V prvem odstavku 66. člena se deveta alineja črta.

V četrtem odstavku 66. člena se petnajsta alineja spremeni tako, da se glasi:

"- postavitve pod skrbništvo,".

V petem odstavku se sedma alineja spremeni tako, da se glasi:

"- postavitve pod skrbništvo,".

21. člen

V drugem odstavku 67. člena se v prvi alineji pred zaklepajem doda besedilo "odvzem starševske skrbi, postavitve pod skrbništvo".

V drugem odstavku 67. člena se za zadnjo alinejo doda nova alineja, ki se glasi:

"- Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES) – podatek o statusu družbenika zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba.".

22. člen

V prvem odstavku 69. člena se črta besedilo "in četrte".

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

23. člen

(1) Postopki za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, ki so bili pred začetkom uporabe tega zakona uvedeni na podlagi 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 - odl. US, 114/06 - ZUTPG, 96/12-ZPIZ-2 in 109/12), se dokončajo po določbah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 - odl. US, 114/06 - ZUTPG, 96/12-ZPIZ-2 in 109/12).

(2) Za zakonske učinke pravnomočnih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti, ki so bili izdani na podlagi 14. člena Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 - odl. US, 114/06 - ZUTPG, 96/12-ZPIZ-2 in 109/12), se uporabljajo določbe Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 - odl. US, 114/06 - ZUTPG, 96/12-ZPIZ-2 in 109/12).

24. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, uporabljati pa se začne z dnem začetka uporabe Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17).

III. OBRAZLOŽITEV

1. člen

DZ uvaja spremenjeni izraz za celoto pravic in obveznosti staršev do svojega otroka. To ni več roditeljska pravica, kot jo določa ZZZDR, temveč starševska skrb. Vsebinsko starševska skrb, enako kot roditeljska pravica, predstavlja celoto obveznosti in pravic staršev, da v skladu s svojimi zmožnostmi ustvarijo razmere, v katerih bo zagotovljen celovit otrokov razvoj in pripada skupaj obema staršema. DZ tudi ukinja institut odvzema poslovne sposobnosti in ga nadomešča z institutom skrbništva. DZ skrbništvo definira kot institut, s katerim država poskrbi tako za interese otrok, katerih starši zanje ne skrbijo, kot tudi za interese vseh ostalih oseb, ki iz različnih razlogov ne zmorejo skrbeti za svoje pravice in koristi. V skladu s spremenjeno terminologijo pri urejanju družinskih razmerij so potrebne tudi ustrezne terminološke spremembe v ZIRD.

2. člen

Sprememba je redakcijska, glede na spremenjeno stvarno pristojnost odločanja o namestitvi otroka v rejništvo v skladu z določbami DZ, in sicer iz centrov za socialno delo na sodišča in obenem spremenjeno pristojnostjo imenovanja otrokovega sorodnika za rejnika.

3. člen

Popravek naslova poglavja je redakcijski. Določbe poglavja urejajo postopek pristojnih organov za namen izdaje dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti.

4. člen

Predlagana določba jasneje vsebinsko opredeljuje nalogo komisije za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti pri izboru vlog. Komisija namreč ne preverja vloge zgolj tehnično (glede na izražene potrebe po rejništvu), kot je to razumeti iz sedaj veljavne ureditve, temveč tudi vsebinsko - glede na namen in vsebino izvajanja rejniške dejavnosti.

5. člen

ZIRD določa dve vrsti postopkov za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, in sicer t.i. redni postopek na podlagi vsakoletno ocenjenih potreb ministrstva po rejništvu ter t.i. izredni postopek izdaje dovoljenja rejniku sorodniku otroka ali drugi osebi, na podlagi poprejšnje ocene, da bi bila tovrstna oblika namestitve v največjo korist določenega otroka. V obeh postopkih dovoljenje izda ministrstvo kot organ prve stopnje. Z izdajo dovoljenja po t.i. izrednem postopku ministrstvo obenem odloči o koristnosti rejništva za otroka na podlagi ocene centra otroka, da je rejništvo s strani sorodnika ali druge osebe v otrokovo korist, pri čemer je obenem tudi pritožbeni organ za odločanje o pravilnosti in zakonitosti odločitve o namestitvi otroka v rejništvo. V obeh postopkih sta tako center za socialno delo kot ministrstvo zavezana k zaščiti otrokovih pravic, vendar pa ministrstvo na podlagi istega dejanskega stanja v dveh različnih postopkih, na dveh različnih instancah, na podlagi različne dokumentacije odloča vsebinsko posredno o isti zadevi - to je o namestitvi otroka v rejništvo. Ohranjanje enakega načina odločanja o podelitvi izrednih dovoljenj po začetku uporabe DZ bi v odločanje vnašalo zmedo in bi po nepotrebnem zavlačevalo postopke. Sodišče bi namreč moralo tako pred odločitvijo o namestitvi otroka v rejništvo k sorodniku ali drugi osebi, naprej počakati na izdajo dovoljenja s strani ministrstva (zoper katerega ima stranka še možnost upravnega spora).

DZ je stvarno pristojnost za odločanje o vprašanjih iz razmerij med starši in otroki v celoti prenesel na sodišča, med drugim tudi odločanje o namestitvi otroka v rejniško družino. O tem sodišče odloči, kadar odloča o ukrepih za varstvo koristi otroka ali ob odločanju o varstvu in vzgoji otroka ter tudi v

primerih, kadar nastopijo razlogi, ki ne terjajo odločanja o ukrepih za varstvo koristi otroka, vendar otrok iz različnih razlogov ne more živeti pri starših (npr. smrt staršev ali potreba po usposabljanju v skladu z zakonom, ki ureja vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami). Pri odločitvi o ukrepih ali kadar so podani drugi razlogi za namestitev v rejništvo, sodišče odloči o namestitvi otroka v rejništvo ter obenem rejnika tudi imenuje. Ker je ob tem že sprejeta odločitev, da otrok potrebuje nadomestno varstvo v obliki rejništva, je smiselno, da v primeru ocene centra otroka, da naj to varstvo izvaja otrokov sorodnik ali druga oseba, sodišče obenem to osebo imenuje v odločbi in v ta namen preveri izpolnjevanje pogojev, ki jih ZIRD določa za izvajanje rejniške dejavnosti. Izvršljiva sodna odločba o namestitvi otroka v rejništvo in s katero je oseba imenovana za rejnika, se šteje za izdano dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, je podlaga za vpis rejnika v evidenco izdanih dovoljenj ter podlaga za sklenitev rejniške pogodbe za otroka, za katerega je bila izdana sodna odločba. S tem postane oseba izvajalec rejniške dejavnosti - rejnik, z vsemi pravicami in obveznostmi, ki jih ZIRD tudi sicer določa za vse rejnike. Predlog zakona zato tudi določa, da mora rejnik, enako kot osebe, ki po t.i. rednem postopku kandidirajo za izvajanje rejniške dejavnosti, opraviti začetno usposabljanje za izvajanje rejništva, določeno v 12. členu ZIRD.

Ker je navedeni postopek krajši od siceršnjega postopka za pridobitev dovoljenja, katerega pridobitev se pogojuje tudi z zaključenim usposabljanjem, rejnik pa tudi po sedaj veljavni ureditvi na podlagi 14. člena ZIRD izraža željo po namestitvi točno določenega otroka (npr. mladoletnega sorodnika), se s predlagano določbo izvajanje rejniške dejavnosti za tega otroka omejuje le za čas izvajanja, ko otrok potrebuje namestitev v rejniško družino, kot je določeno v sodni odločbi, s katero je oseba imenovana za rejnika. Z naslednjim dnem po zaključku rejniške pogodbe se rejnika, ki izvaja rejniško dejavnost na podlagi te določbe, izbriše iz evidence izdanih dovoljenj.

Vpis v evidenco izdanih dovoljenj in izvajanje rejniške dejavnosti po izdani sodni odločbi pa ni ovira za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti po t.i. rednem postopku. S to pridobitvijo dovoljenja se rejnik vpiše v evidenco izdanih dovoljenj in lahko izvaja rejništvo tudi za druge otroke, ne le za otroka sorodnika oziroma otroka, za katerega je bilo v skladu s 14. členom tega zakona ocenjeno, da je le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo v največjo otrokovo korist. V skladu s 32. členom namreč center otroka po odločitvi, da se določenega otroka namesti v rejniško družino, med rejniki, ki imajo dovoljenje, izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka. V praksi navedeno pomeni, da bo rejnik vpisan v evidenco izdanih dovoljenj na podlagi 14. člena ter kot rejnik z dovoljenjem, pridobljenim po t.i. rednem postopku, pri namestitvi pa se upošteva zakonsko določeni normativ iz 23. in 24. člena ZIRD.

Predlog zakona v tem členu za rejnika, ki izvaja rejniško dejavnost neposredno na podlagi sodne odločbe določa, da se ga vključi v začetno usposabljanje, ki ga ZIRD določa za vse kandidate za izvajanje rejniške dejavnosti. V kolikor se ta rejnik, ki na podlagi tega člena izvaja rejniško dejavnost, odloči za kandidiranje po t.i. rednem postopku, ni potrebna ponovna udeležba na začetnem usposabljanju. Že opravljeno usposabljanje iz 12. člena tega zakona, na katerega je bil rejnik napoten v skladu z določbo tega člena, se prizna tudi v t.i. rednem postopku kandidiranja.

6. člen

Dopolnitev v prvem odstavku je redakcijska. Sedaj veljavna določba prvega odstavka namreč pomanjkljivo ureja postopek odvzema dovoljenja, ki ga sicer opravi ministrstvo na predlog centra rejnika.

Četrty odstavek sledi predlagani spremembi 14. člena ZIRD, in sicer da je vpis v evidenco izdanih dovoljenj omejen izključno za čas izvajanja rejništva v skladu s sodno odločbo, s katero je oseba imenovana za rejnika za določenega otroka - to je za čas, ko otrok potrebuje namestitev v rejniško družino. V kolikor bi po polnoletnosti otroka oziroma oseba ostala v rejniški družini v skladu s 46. členom ZIRD, center rejnika ne bi opravil izbisa s potekom časa namestitve, kot je določen v sodni

odločbi, pač pa s potekom časa namestitve glede na podaljšano veljavnost rejniške pogodbe.

7. člen

Rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v skladu s posebnimi predpisi, ki urejajo plačevanje prispevkov za socialno varnost. Vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje je mogoča tudi iz večih naslovov, vendar skupno ne več kot za polni delovni čas. Sedaj veljavna ureditev, da se rejniška dejavnost lahko izvaja kot edini poklic, v tem delu dopušča nejasnost oziroma interpretacijo, da ni mogoča vključitev v zavarovanje iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za manj kot polni delovni čas, kar pa ni bil namen določbe, zlasti glede na dejstvo, da se rejniška dejavnost lahko v celoti izvaja nepoklicno. V primeru vključitve za manj kot polni delovni čas, je namreč možno plačilo prispevkov iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za razliko do polnega delovnega časa. Enako je smiselno dopolnjena določba tudi glede statusa upokojitve.

8. člen

V primerih, ko je rejnik pred vpisom v register izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic zavarovan na drugi zavarovalni podlagi, se zaradi zagotavljanja kontinuitete zavarovanj za socialno varnost pri določitvi datuma vpisa rejnika v register izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic, upošteva neprekinjenost zavarovanj.

9. člen

Dopolnitev v prvem odstavku je redakcijska in v prvem odstavku določa, da ministrstvo opravi izbris iz registra. Predlagana določba dopolnjuje razloge za izbris iz registra izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic z dodatnim razlogom upokojitve rejnika.

10. člen

Dovoljenje pridobljeno v skladu s predlagano spremembo 14. člena je omejeno izključno na izvajanje rejniške dejavnosti za določenega otroka za čas izvajanja, ko otrok potrebuje namestitev v rejniško družino. V skladu s tem je spremenjena tudi določba o normativu za izvajanje rejniške dejavnosti, in sicer ima lahko rejnik na podlagi tovrstnega dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, nameščenega le tistega otroka (lahko tudi več), za katerega (katere) je sodišče odločilo o namestitvi k osebi, ki jo je imenovalo za rejnika. V kolikor ima ta rejnik tudi pridobljeno dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti po t.i. rednem postopku, ima lahko nameščene tudi druge otroke, ob upoštevanju zakonsko odločenega normativa.

11. člen

Predlagana določba dopolnjuje osnovne dolžnosti rejnika v delu pridobivanja informacij in sprejemanja odločitev v zvezi z otrokom, in sicer s pravico rejnika do seznanitve z drugimi osebnimi podatki otroka. Namen je preprečiti težave pri interpretaciji rejnikovih pravic (npr. seznanitev s podatki s področja vzgoje in izobraževanja, prostočasnih aktivnostih, zunajšolskih obveznosti). Navedeno rejnik izvršuje zaradi izvrševanja rejniških dolžnosti. Zakonito zastopanje otroka pa ostane v rokah otrokovega zakonitega zastopnika.

12. člen

Sorodnik otroka, ki izvaja rejniško dejavnost ima enake pravice in dolžnosti pri izvajanju rejniške dejavnosti, zato se v vseh določbah ZIRD šteje kot rejnik otroka. Iz tega razloga je določba drugega odstavka 28. člena ZIRD nepotrebna.

13. člen

V skladu z 237. členom DZ rejništvo preneha, če prenehajo razlogi, zaradi katerih je bila potrebna namestitvev otroka v rejništvo ali pred otrokovo polnoletnostjo, če je otrok, nameščen v rejništvo, usposobljen za samostojno življenje ali če je postal roditelj in mu je z odločbo sodišča priznana popolna poslovna sposobnost ali z otrokovo polnoletnostjo.

Ob zaključku rejništva se lahko zgodi, da se situacija v matični družini ne popravi do te mere, da bi se otrok ali mladostnik lahko vrnil, zato mladostnik oziroma oseba ostane v rejništvu tudi po polnoletnosti do zaključka šolanja (najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti). Sedaj veljavna ureditev v 46. členu omogoča podaljšanje veljavnosti rejniške pogodbe in s tem bivanje za tiste polnoletne osebe, ki se šolajo ali če zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju niso sposobni za samostojno življenje in delo, vendar največ do 26. leta, če oseba (oziroma zakoniti zastopnik osebe) s tem soglaša.

Mladostnika, ki živi v rejniški družini in zaključuje šolanje, center za socialno delo že pred zaključkom rejništva pripravlja na samostojnost in življenje zunaj rejništva. Nekateri izmed teh mladih odraslih ljudi še vedno potrebujejo veliko spodbud, usmerjanja in spremljanja strokovnih služb ter učenja spretnosti za življenje in drugih socialnih veščin. Ob zaključku rejništva oziroma izključitvi mlade odrasle osebe iz sistema organizirane skrbi namreč obstaja večje tveganje za socialno izključenost teh oseb (revščina, kriminal). Največji problem ob osamosvajanju nedvomno predstavljata ureditev nadaljnjega bivanja in zaposlitve, zlasti za tiste, ki se po končani srednji šoli vključujejo v trg dela. S predlagano rešitvijo bi osebam, ki po zaključku šolanja aktivno iščejo zaposlitev omogočili lažje reševanje zaposlitvenega in nadalje tudi stanovanjskega problema in s tem osamosvojitve.

Poleg navedenega tudi Resolucija o družinski politiki 2018-2028 izpostavlja problem namestitve in zaposlitve mladostnikov po zaključenem rejništvu, zato med ukrepi na področju rejništva določa opredelitev natančnejših dejavnosti za ureditev problematike izhodov iz rejništva po polnoletnosti, predvsem za osebe, ki se ne šolajo in (še) nimajo zaposlitve/zagotovitev možnosti začasne nastanitve za primere, ko te osebe nimajo drugih možnosti namestitve v okviru obstoječih kapacitet (npr. stanovanjske skupine, skupna stanovanja).

Za namen zasledovanja tega cilja, se s predlagano določbo osebi po končanem šolanju omogoča še nadaljnje bivanje v isti družini (rejniški družini), če se predhodno ugotovi, da nima druge možnosti bivanja in pod pogojem soglasja rejnika in polnoletne osebe ter da v tem času izkazuje, da aktivno išče zaposlitev (s spremljanjem in pravočasnim prijavljanjem na prosta delovna mesta glede na zaposlitvene cilje v zaposlitvenem načrtu, se odziva na napotnice zavoda in drugih izvajalcev ukrepov po tem zakonu, se udeležuje zaposlitvenih razgovorov na vabilo delodajalca, zavoda ali drugih izvajalcev ukrepov...). Bivanje je omejeno na 12 mesecev, pri čemer ne več kot do dopolnjenega 21. leta starosti. Zgornja starostna meja je določena glede na predvideno starost pri zaključku srednješolskega izobraževalnega programa. Ti potekajo različno dolgo (odvisno od vrste), in sicer najdlje 5 let (srednje tehniško in strokovno izobraževanje, zaključek ob starosti 20 let).³

Centri za socialno delo so bili s strani Skupnosti centrov za socialno delo v mesecu avgustu 2017 pozvani, da sporočijo okvirno število polnoletnih (18-29 let) mladostnikov z izkušnjo rejništva (ki so bivali ali še bivajo v rejniški družini) in bi se vključili v pilotni projekt osamosvajanja po zaključku rejništva.⁴ Po takratni oceni centrov za socialno delo, ki so se odzvali na povabilo, je bi okoli 20 mladih z izkušnjo rejništva potrebovali nadaljnjo namestitvev. Višina rejnine v skladu z določbami

³ http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/Shema_VI_SLO.pdf

⁴ Pilotni projekt podpore in pomoči družinam, ki so bile prisilno izseljene ter podpore in pomoči socialno najšibkejšim državljanom, MDDSZ

ZIRD za osebe, starejše od 18 let (ta ni upravičena do denarnega prejema v višini otroškega dodatka) je 414,25 EUR. Glede na navedeno oceno bi bil na letni ravni iz tega naslova znesek rejnine 99.420 EUR.

14. člen

Z novim DZ je stvarna pristojnost odločanja o namestitvi v rejniško družino prenesena na sodišča, ki ob odločitvi o namestitvi otroka v rejništvo, rejnika v izreku sodbe tudi imenuje. DZ pa poleg tega v 179. členu določa pristojnosti sodišča, da odloči o razrešitvi rejnika iz razlogov, določenih v zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti in imenuje novega rejnika. Sedaj veljavna ureditev v ZIRD ne pozna instituta razrešitve rejnika, pač pa določa razloge za odpoved in razvezo rejniške pogodbe, zato je potrebno te določbe prilagoditi novo sprejeti ureditvi v DZ glede razrešitve rejnika. Smiselno je, da po novi ureditvi razrešitev rejnika neposredno vpliva na veljavnost sklenjene rejniške pogodbe med rejnikom in centrom otroka in ne da o veljavnosti le te posebej odloča center za socialno delo v posebni upravni zadevi. Navedeno bi po nepotrebnem obremenjevalo postopke, pri čemer drugačna odločitev centra za socialno delo ne bi mogla vplivati na sodno odločanje glede razrešitve rejnika.

15. člen

V skladu s sedaj veljavno ureditvijo v ZIRD rejniška pogodba preneha med drugim z odpovedjo in razvezo. Veljavna ureditev v 48. členu določa možnost odpovedi rejniške pogodbe s strani rejnika, o čemer center za socialno delo izda odločbo o prenehanju rejniške pogodbe. V skladu z novo ureditvijo v DZ, je sodišče glede odločanja o rejništvu pristojno tudi za odločitev o razrešitvi rejnika iz razlogov, določenih v zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti in o imenovanju novega rejnika. Ker bo v skladu z DZ o razrešitvi rejnika odločilo sodišče, ni smiselno, da center za socialno delo pri tem odloča še o odpovedi rejniške pogodbe. Razrešitev rejnika ima neposredni vpliv na veljavnost rejniške pogodbe, kot je bilo pojasnjeno v obrazložitvi k 10. členu. Predlog zakona pa kljub temu omogoča rejniku, da sam predlaga prenehanje rejniške pogodbe, vendar ne več z odpovedjo, pač pa s predlogom za lastno razrešitev.

16. člen

Predlog zakona ureja razloge za razrešitev rejnika o čemer v skladu s 179. členom DZ odloča sodišče. Veljavna ureditev v ZIRD ne pozna razlogov za razrešitev, temveč med razlogi za prenehanje rejniške pogodbe med drugim določa, da ta preneha z odpovedjo (to je izjavo rejnika, da ne želi več izvajati rejniške dejavnosti za določenega otroka) ter z razvezo, pri čemer ZIRD v 49. členu določa razloge za razvezo rejniške pogodbe. Ti razlogi se nanašajo izpolnjevanje formalnih pogojev na strani rejnika in na strani otroka (ti morajo biti namreč izpolnjeni ves čas trajanja rejniškega razmerja) kot tudi glede načina izvajanja rejniške dejavnosti. Predlog določbe ureja razloge za razrešitev rejnika, ki vsebinsko povzemajo razloge sedaj veljavne ureditve za razvezo rejniške pogodbe in ga dopolnjuje tudi z možnostjo, da rejnik sam predlaga lastno razrešitev (namesto sedaj veljavne odpovedi rejniške pogodbe v 48. členu ZIRD), pri čemer je zaradi varstva koristi otroka tudi v predlogu zakona določen odpovedni rok. Ureditev o možnosti razrešitve je identična ureditvi razrešitve skrbnika v DZ, pri čemer skrbnik lahko tudi zase predlaga razrešitev.

Zaradi lažjega izvajanja zakona, predlog zakona določa, da o nastopu razlogov iz 1. alinee (formalni pogoji za izvajanje rejniške dejavnosti) ter iz 2. alinee (obvezna usposabljanja rejnika) center rejnika obvesti center otroka, ki je pristojen obvestiti sodišče o nastopu katerega od razlogov iz prvega odstavka predlaganega člena. Center rejnika je namreč tisti, ki spremlja rejnika: preverja pogoje za izvajanje rejniške dejavnosti ter vodi in napotuje rejnika na obvezna usposabljanja. V primeru nastopa katerega od razlogov iz prvega odstavka tega člena predloga zakona, center otroka nemudoma obvesti sodišče.

Predlagana določba v drugem odstavku vsebinsko dopolnjuje 179. člen DZ, ki v primeru odločitve sodišča o razrešitvi rejnika določa obveznost sodišča, da imenuje novega rejnika. V skladu z 160. členom DZ sodišče spremlja izvajanje ukrepov za varstvo koristi otroka ter po potrebi odloči tudi o prenehanju ali spremembi ukrepa. Zaradi vsebinske celovitosti ureditve, predlog določbe določa, da sodišče v primeru razrešitve rejnika odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali poskrbi za drugo obliko varstva in vzgoje otroka, v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja.

17. člen

Rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v skladu s posebnimi predpisi, ki urejajo plačevanje prispevkov za socialno varnost, in sicer za polni delovni čas. V primeru vključitve za manj kot polni delovni čas, pa predlog zakona določa plačilo prispevkov iz naslova izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic za razliko do polnega delovnega časa.

18. člen

Predlagana določba je redakcijska. S predlogom zakona se ukinja odpoved rejniške pogodbe ter se ureja načine njenega prenehanja. Pravica do rejnine preneha z dnem prenehanja rejniške pogodbe, to je z dnem ko otrok ne prebiva več v rejniški družini.

19. člen

Predlagana določba določa tudi katere zbirke podatkov vodijo centri za socialno delo, glede na določbo 14. člena tega predloga zakona. Centri za socialno delo namreč vodijo v zbirkah podatkov za območje svoje krajevne pristojnosti rejnika, ki je na podlagi sodne odločbe v skladu s 14. členom vpisan v evidenco izdanih dovoljenj in nadalje po izteku namestitve tudi o izbrisu iz te evidence.

20. člen

Predlagana določba je redakcijska. DZ tudi ukinja institut odvzema poslovne sposobnosti in ga nadomešča z institutom skrbništva. V skladu s spremenjeno terminologijo pri urejanju družinskih razmerij so potrebne tudi ustrezne terminološke spremembe v ZIRD. Zbirke podatkov tudi ne vsebujejo podatka o nekaznovanosti.

21. člen

Predlagana določba dopolnjuje nabor podatkov, ki jih lahko ministrstvo in centri za socialno delo za namen izvajanja javnih pooblastil po tem zakonu brezplačno pridobivajo od upravljavcev. Podatek o odvzemu starševske skrbi ter glede postavitve pod skrbništvo je namreč ključen pri presoji izpolnjevanja formalnih pogojev za izvajanje rejniške dejavnosti (6. člen ZIRD), katere je organ dolžan pridobiti po uradni dolžnosti. Ravno tako dopolnjuje nabor podatkov glede status družbenika zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, ki ga pridobivajo od upravljavca Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES).

22. člen

Predlagana določba je redakcijska. Drugi odstavek 65. člena ima le tri alineje.

23. člen

ZIRD določa dve vrsti postopkov za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti: t.i. redni postopek na podlagi vsakoletno ocenjenih potreb ministrstva po rejništvu ter t.i. izredni postopek izdaje dovoljenja rejniku sorodniku otroka ali drugi osebi, na podlagi poprejšnje ocene, da bi bila

tovrstna oblika namestitve v največjo korist določenega otroka. V obeh postopkih dovoljenja izdaja ministrstvo kot organ prve stopnje na podlagi ocene centra otroka, da je rejništvo s strani sorodnika ali druge osebe v otrokovo korist.

Zaradi spremenjene stvarne pristojnosti odločanja o namestitvi otroka v rejništvo, kateri v predlaganem zakonu sledi tudi spremenjeni koncept odločanja o imenovanju rejnika po t.i. izrednem postopku, in sicer ima sodno imenovanje rejnika sorodnika ali druge osebe za pravno posledico pridobitev status rejnika za določenega otroka, je potrebno urediti tudi vprašanje zakonskih učinkov že izdanih dovoljenj za izvajanje rejniške dejavnosti na podlagi 14. člena ZIRD. ZIRD določa razloge za prenehanje dovoljenja, sicer pa dovoljenja v ZIRD niso časovno omejena, niti zakon ne določa drugačnega normativa. V praksi rejniki, ki so pridobili dovoljenje na podlagi 14. člena ZIRD izvajajo rejniško dejavnost za otroka, za katerega so dobili dovoljenje, zato predlagatelj predlaga, da se za te rejnike ohrani tiste pravne učinke, ki so za njih veljali ob pridobitvi dovoljenja.

24. člen

Ker predlagane spremembe narekuje spremenjena ureditev v novem DZ, je začetek uporabe teh določb vezan na datum začetka uporabe DZ, to je dne 15. 4. 2019.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

6. člen

Rejnik ne more biti:

- oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica,
- oseba, ki živi skupaj z osebo, kateri je odvzeta roditeljska pravica,
- oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost,
- oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ter kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog;
- oseba, ki živi skupaj z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ter kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog.

7. člen

(1) Otrokov sorodnik lahko izvaja rejniško dejavnost, če center otroka glede na okoliščine posameznega primera ugotovi, da je to v otrokovo korist.

(2) Za otrokove sorodnike se po tem zakonu štejejo: stara mati, stari oče, stric, teta, brat in sestra.

12. člen

(1) Komisija za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti iz 3. člena tega zakona izmed vseh prejetih vlog kandidatov izbere določeno število kandidatov, ki ustrezajo potrebam iz 10. člena tega zakona.

(2) Komisija iz prejšnjega odstavka napoti izbrane kandidate na usposabljanje za izvajanje rejništva.

(3) Vsebinsko, izvajalca in trajanje usposabljanja predpiše minister.

(4) Sredstva, potrebna za usposabljanje, se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

14. člen

- (1) Otrokovemu sorodniku iz 7. člena tega zakona ni potrebno kandidirati za izvajanje rejniške dejavnosti po določbah tega zakona.
- (2) Ministrstvo izda otrokovemu sorodniku dovoljenje le na podlagi njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena tega zakona ter pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je tovrstna oblika rejništva v otrokovo korist in ga vpiše v evidenco izdanih dovoljenj.
- (3) Izjemoma lahko ministrstvo izda dovoljenje tudi osebi, ki ni kandidirala za izvajanje rejniške dejavnosti po določbah tega zakona in ni otrokov sorodnik iz 7. člena tega zakona, če je otroku zaradi njegovih potreb le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo v največjo otrokovo korist. Ministrstvo izda dovoljenje na podlagi njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena tega zakona ter pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je le tovrstna oblika varstva in vzgoje v največjo otrokovo korist.

16. člen

- (1) Rejniku preneha dovoljenje, če:
- odjavi izvajanje rejniške dejavnosti,
 - se opravi odvzem dovoljenja,
 - umre.
- (2) Odvzem dovoljenja se opravi, če:
- center rejnika poda predlog za odvzem dovoljenja, ker rejnik izvaja rejniško dejavnost v nasprotju s koristmi otroka,
 - se ugotovi, da je nastopil kateri izmed razlogov iz 6. člena tega zakona,
 - rejnik ne opravi obveznega dopolnilnega usposabljanja v skladu z 28. členom tega zakona,
 - rejnik ne začne izvajati rejniške dejavnosti v treh letih od pridobitve dovoljenja,
 - center rejnika poda predlog za odvzem dovoljenja, ker rejnik po strokovni oceni centra ni več primeren za izvajanje rejniške dejavnosti,
 - rejnik pet let ni imel nameščenega otroka.
- (3) V primerih iz prvega odstavka tega člena ministrstvo rejnika izbriše iz evidence izdanih dovoljenj.

18. člen

- (1) Rejnik lahko izvaja rejniško dejavnost kot edini poklic (v nadaljnjem besedilu: rejniška dejavnost kot poklic), če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon, in je vpisan v register iz 19. člena tega zakona.
- (2) Rejnik, ki želi izvajati rejniško dejavnost kot poklic, vloži vlogo za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic pri centru rejnika.
- (3) Rejnik, ki želi izvajati rejniško dejavnost kot poklic, mora imeti dovoljenje in ne sme biti v delovnem razmerju, biti družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, opravljati druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katere je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

19. člen

- (1) Center rejnika pošlje vlogo za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic, skupaj s prilogami, ministrstvu.
- (2) Ministrstvo po pregledu vloge in dokazil iz prejšnjega odstavka ugotovi ali rejnik izpolnjuje pogoje

za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic.

(3) Rejnike, ki izpolnjujejo pogoje, ministrstvo vpiše v register izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic (v nadaljnjem besedilu: register) ter jim izda potrdilo o vpisu.

21. člen

Izbris iz registra se opravi, če:

- reznik ne želi več izvajati rejniške dejavnosti kot poklic, z zadnjim dnem, ko še izvaja rejniško dejavnost kot poklic,
- se reznik zaposli, postane družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, prične opravljati drugo dejavnost kot edini ali glavni poklic, na podlagi katerega je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje, z dnem pred pričetkom zaposlitve oziroma opravljanja druge dejavnosti,
- reznik ne izpolnjuje normativov, določenih s tem zakonom, z dnem, ko mu poteče pravica iz 59. člena tega zakona,
- rezniku preneha dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti ali se dovoljenje odvzame, z dnem prenehanja oziroma odvzema dovoljenja.

23. člen

(1) Reznik ima lahko istočasno nameščene največ tri otroke.

(2) Izjemoma ima lahko reznik istočasno nameščeno tudi večje število otrok, če gre za namestitev bratov in sester ali če je namestitev otroka k določenemu rezniku v otrokovo posebno korist.

25. člen

Osnovne dolžnosti reznika so:

- pripraviti sebe in družino na prihod otroka,
- truditi se za čim hitrejšo prilagoditev otroka v reznikovem domu in za ustrezno ravnanje vseh članov reznikove družine z otrokom,
- nuditi pomoč otroku ob prilagajanju na novo okolje,
- otroka pravilno negovati, vzgajati in mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko in obutev ter šolske in osebne potrebščine,
- nuditi otroku primerne igrače, osnovne športne pripomočke in druge pripomočke manjše vrednosti za različne aktivnosti,
- skrbeti za krepitev in ohranjanje zdravja otroka ter mu, če je to potrebno, priskrbeti ustrezno zdravstveno oskrbo preko izbranega osebnega zdravnika,
- pridobivati informacije in sprejemati odločitve, ki so povezane z otrokovim vsakdanjim življenjem (vpogled v ocene, seznanitev s šolskim uspehom, odhod v šolo v naravi, odhod na počitnice, izbira osebnega zdravnika, seznanitev z informacijami o otrokovem zdravstvenem stanju, ipd.),
- zastopati otroka v postopku izdaje osebne izkaznice,
- skrbeti za otrokov pravilen odnos do učenja in dela in za privzgojitev delovnih navad,
- skrbeti za vključitev otroka v poklicno usposabljanje ali ustrezno zaposlitev,
- skrbeti za izoblikovanje lastne identitete otroka,
- pripraviti otroka na odhod iz rejniške družine.

28. člen

(1) Reznik se mora najmanj enkrat v petih letih udeležiti usposabljanj, katerih vsebino, izvajalca in

trajanje predpiše minister.

(2) Dolžnost dodatnega usposabljanja iz prejšnjega odstavka velja tudi za sorodnika otroka, ki izvaja rejniško dejavnost.

(3) Sredstva, potrebna za usposabljanje, se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

(4) Rejnik se mora enkrat letno udeležiti tudi usposabljanja, ki ga organizira in financira center za socialno delo v skladu z 42. členom tega zakona, razen če se udeleži drugega usposabljanja po svoji izbiri. V tem primeru rejnik centru rejnika predloži potrdilo o udeležbi, pri čemer stroške tega usposabljanja krije rejnik sam. V primeru vsebinske neustreznosti takšnega usposabljanja, center rejnika ne prizna izpolnitev pogoja iz tega člena

46. člen

(1) Center otroka lahko podaljša veljavnost rejniške pogodbe z rejnikom tudi po polnoletnosti osebe, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti:

- če oseba zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju ni sposobna za samostojno življenje in delo, če oseba ali njen skrbnik s tem soglaša;
- če ta ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, če oseba s tem soglaša.

(2) Za osebo, za katero je bila po njeni polnoletnosti v skladu s prejšnjim odstavkom podaljšana veljavnost rejniške pogodbe z rejnikom zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju, zaradi katerih ni sposobna za samostojno življenje in delo, center otroka najpozneje do njenega 26. leta starosti razveže rejniško pogodbo in na podlagi soglasja osebe ali skrbnika v skladu s 65. členom Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS in 57/12) sklene pogodbo o izvajanju storitve institucionalnega varstva v drugi družini ali na drug ustrezen način poskrbi za njeno varstvo.

47. člen

Rejniška pogodba preneha:

- če je prenehalo rejništvo,
- s potekom časa, če je pogodba sklenjena za določen čas, razen če se podaljša,
- z odpovedjo,
- z razvezo,
- s smrtjo rejnika ali otroka.

48. člen

(1) Rejnik lahko odpove rejniško pogodbo z odpovednim rokom najmanj treh mesecev, če ni v pogodbi drugače določeno. Odpoved mora biti pisna ali dana ustno na zapisnik pri centru otroka.

(2) Na podlagi odpovedi rejniške pogodbe center otroka izda odločbo o prenehanju rejniške pogodbe. Zoper odločbo je dovoljena pritožba na ministrstvo.

(3) Center otroka v primeru iz prvega odstavka tega člena odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali poskrbi za drugo obliko varstva in vzgoje otroka.

49. člen

(1) Center otroka razveže rejniško pogodbo brez odpovednega roka, če:

- nastopi kateri od razlogov iz 6. člena tega zakona,
- se rejnik ne udeleži usposabljanj iz 28. člena tega zakona,
- oceni, da to zahteva zaščita otrokovih koristi,

- otrok sklene zakonsko zvezo,
 - otrok postane roditelj, razen če center oceni, da je namestitev v rejniško družino zanj še vedno koristna,
 - rejnik ne izpolnjuje z rejniško pogodbo določenih dolžnosti ali
 - zahteva razvezo rejnik in se ugotovi, da ima za to utemeljene razloge.
- (2) V primerih iz prejšnjega odstavka center otroka izda odločbo o razvezi rejniške pogodbe. Zoper odločbo je dovoljena pritožba na ministrstvo.
- (3) Center otroka v primeru iz prvega odstavka tega člena odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali poskrbi za drugo obliko varstva in vzgoje otroka.

50. člen

- (1) Rejnik je za posameznega otroka upravičen do mesečne rejnine, ki zajema oskrbnino in plačilo dela.
- (2) Ob prvi namestitvi otroka je rejnik upravičen tudi do enkratnega prejema v višini enkratnega denarnega prejema za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center otroka oceni, da je ob namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka.
- (3) Če rejnik izvaja rejniško dejavnost kot poklic, mu Republika Slovenija zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost.

58. člen

- (1) Pravica do rejnine preneha z dnem prenehanja rejniške pogodbe.
- (2) Pri odpovedi rejniške pogodbe rejniku preneha pravica do rejnine z dnem, ko otrok ne prebiva več v rejniški družini.
- (3) **(črtan)**

65. člen

- (1) Ministrstvo in centri za socialno delo vodijo za namene, določene v prejšnjem členu, zbirke podatkov o:
- rejnikih,
 - rejniških družinah,
 - sklenjenih rejniških pogodbah,
 - otrocih, nameščenih v rejniške družine,
 - bioloških družinah otrok, nameščenih v rejniške družine,
 - rejninah.
- (2) Ministrstvo vodi za namene, določene v prejšnjem členu, poleg zbirk podatkov iz prejšnjega odstavka, še zbirke podatkov o:
- izdanih dovoljenjih,
 - prenehanju veljavnosti dovoljenj,
 - rejnikih, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic.

66. člen

- (1) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirke podatkov o rejnikih in zbirke podatkov o rejnikih, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic iz prejšnjega člena, so:
- osebno ime,

- datum rojstva,
 - enotna matična številka občana,
 - spol,
 - državljanstvo,
 - prebivališče,
 - zakonski stan,
 - izobrazba,
 - nekaznovanost,
 - zaposlitev,
 - podatek o obveznem zdravstvenem zavarovanju,
 - podatek o zneskih plačila prispevkov za socialno varnost,
 - davčna številka,
 - datum vloge za izvajanje rejniške dejavnosti,
 - datum začetka veljavnosti dovoljenja,
 - številka in datum izdanega dovoljenja,
 - datum prenehanja dovoljenja,
 - razlog prenehanja dovoljenja,
 - vrsta in datum izobraževanja,
 - datum vpisa v register izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic,
 - datum izbrisa iz registra izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic,
 - razlog izbrisa iz registra izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic,
 - pristojni center za socialno delo,
 - datum prijave v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
 - številka in datum izdanega potrdila o vpisu v register izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic,
 - datum odjave iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.
- (2) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirke podatkov o članih rejniške družine iz prejšnjega člena, so:
- osebno ime,
 - datum rojstva,
 - enotna matična številka občana,
 - sorodstveno razmerje družinskega člana do rejnika,
 - status (šolanje, zaposlitev, upokojitev).
- (3) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirke podatkov o sklenjenih rejniških pogodbah in rejninah iz prejšnjega člena, so:
- osebno ime rejnika in otroka,
 - enotna matična številka občana rejnika in otroka,
 - prebivališče rejnika in otroka,
 - zdravstveno stanje otroka (podatek o motnji ali bolezni, zaradi katere potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu s posebnimi predpisi),
 - davčna številka rejnika,
 - višina rejnine,
 - številka osebnega računa rejnika.
- (4) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o otrocih, nameščenih v rejniške družine iz prejšnjega člena, so:
- osebno ime,
 - datum rojstva,
 - enotna matična številka občana,
 - spol,
 - državljanstvo,
 - prebivališče,
 - šolanje,
 - zdravstveno stanje (podatek o motnji ali bolezni, zaradi katere potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu s posebnimi predpisi),

- podatek o obveznem zdravstvenem zavarovanju,
- določenost in višina preživitine,
- določenost in višina družinske pokojnine (številka in datum odločbe),
- število dni namestitve,
- izplačano nadomestilo preživitine,
- vključenost v socialnovarstveni zavod,
- podaljšanje roditeljske pravice,
- davčna številka.

(5) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirke podatkov o članih bioloških družin otrok iz prejšnjega člena, so:

- osebno ime,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka občana,
- sorodstveno razmerje družinskega člana do otroka,
- prebivališče,
- status (šolanje, zaposlitev, upokojitev),
- podaljšanje roditeljske pravice,
- izobrazba.

(6) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o izdanih dovoljenjih in o prenehanju veljavnosti dovoljenj iz prejšnjega člena, so:

- osebno ime,
- enotna matična številka občana rejnika,
- prebivališče rejnika,
- datum začetka veljavnosti dovoljenja,
- datum prenehanja veljavnosti dovoljenja.

67. člen

(1) Podatki iz prejšnjega člena se zbirajo neposredno od posameznika za njega in za njegove družinske člane ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije.

(2) Ministrstvo in centri za socialno delo za namen izvajanja javnih pooblastil po tem zakonu brezplačno pridobivajo osebne podatke iz prejšnjega člena iz obstoječih zbirk osebnih podatkov naslednjih upravljavcev:

- ministrstva, pristojnega za notranje zadeve - podatke o posamezniku, družinskih članih in skupnem gospodinjstvu (osebno ime, datum rojstva, enotno matično številko občana, državljanstvo, prebivališče);
- izvajalcev vzgojne in izobraževalne dejavnosti ter ministrstva, pristojnega za šolstvo in visoko šolstvo - podatke o vključitvi v vzgojni ali izobraževalni zavod;
- ministrstva, pristojnega za pravosodje - podatki o izrečenih kaznih, varnostnih ukrepih, pogojnih obsodbah, sodnih opominih in obsodbah, s katerimi je bila storilec kaznivih dejanj, o katerih se vodi kazenska evidenca, oproščena kazen, ter o njihovih pravnih posledicah; poznejše spremembe o obsodbah, ki so bile vpisane v kazensko evidenco; podatki o izvršeni kazni in o razveljavitvi vpisa neupravičene obsodbe;
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije - podatke o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
- Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije - podatke o obveznem zdravstvenem zavarovanju;
- izvajalcev zdravstvene dejavnosti - podatke o zdravstvenem stanju;
- sklada Republike Slovenije, pristojnega za izplačilo nadomestila preživitine - podatke o izplačanem nadomestilu preživitine;
- centrov za socialno delo - podatke iz zbirk podatkov, vodenih pri izvajanju nalog, ki so jim z zakonom poverjena kot javna pooblastila (vrsta in višina pravice za otroka, določenost in višina

preživnine);

- izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti - podatke o vključitvi v socialnovarstveni zavod.

(3) Podatke o zdravstvenem stanju je mogoče pridobivati le ob pisni privolitvi posameznika, na katerega se nanašajo ali njegovega skrbnika, razen če bodo podatki uporabljeni za statistike ali znanstveno raziskovalne namene v obliki, ki ne omogoča identifikacije posameznikov.

(4) Kadar je to mogoče, se posamezne zbirke za izvajanje tega zakona lahko medsebojno povezujejo na podlagi enotne matične številke občana.

69. člen

(1) Podatki iz evidenc iz 65. člena tega zakona se hranijo 5 let po prenehanju izvajanja rejniške dejavnosti, razen podatkov iz tretje in četrte alinee drugega odstavka 65. člena tega zakona, ki se hranijo, dokler rejnik ne uveljavi pravice iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

(2) Po poteku roka iz prejšnjega odstavka se podatki arhivirajo.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagana novela zakona vsebuje manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, ki se nanaša na implementacijo nekaterih določb DZ v zvezi z imenovanjem in razrešitvijo rejnika, podaljšanjem veljavnosti rejniške pogodbe po polnoletnosti ter manjše vsebinske in redakcijske spremembe.

VI. PRILOGE

/

PREDLOG (EVA)

Na podlagi ... odstavka ... člena Zakona o ... (Uradni list RS, št. ...) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO O

Besedilo členov

(nomotehnično urejen predlog)

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo uredbe)
2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom
3. Splošna obrazložitev predloga uredbe, če je potrebna
4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu zakona

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV«.